

ETS ARREL D'ALA I DE VOL, DE J.M. SALA-VALLDAURA,
DES DE LA TENDRESA

Vet aquí un llibre rar —i, doncs, preuat— en el context de la poesia catalana que ara s'edita. Un llibre que mostra una respiració diferent, un alenar que no sembla correspondre's amb els poemaris precedents de Josep M. Valldaura ni amb la producció dels seus coetanis.

Car es tracta de poesia de l'experiència —tan de moda, avui—, però amb transcendència poètica, i no tan sols reduïda a una immanència basada en descripcions autobiogràfiques més o menys angoixades i disfressades rere fortes dosis de *trobar clus*. Un llibre que descoratjarà aquells qui han confós —i que encara confonen— innovació i estil amb una encoberta i desfermada utilització del diccionari.

*Ets arrel d'ala i de vol*¹ és un llibre que parla de poesia i que per fer-ho es val de l'experiència recent del poeta en la concepció i naixement d'una filla. Lluny, però, de caure en la carrincloneria a què la temàtica podia derivar amb facilitat, Sala-Valldaura aconsegueix de donar-li la volta i dictar la seva poètica: un discurs realista, trufat amb veus alienes (Girondo, per exemple —i no solament allà no hi és citat explícitament) i amb levíssims tocs neopopularistes (sobretot quan es tracta de poemes pensats com a jocs per a infants), on sovintegen homofonies i polisèmies i on la distribució formal i visual del poema esdevé molt important.

En definitiva, un llibre tendre: sobre la tendresa, per a la tendresa —de mare i filla.

Ets arrel... comença amb un proemi («Tela o pàgina en blanc») que és tota una confessió de propòsits: el poeta, «captaire de paraules», s'asseu davant la porta dels prodigis que és el seu particular món, la seva circumstància, des de la qual viatja a través dels mots, damunt una «catifa màgica / l'estora on dorm i prega». Un món —no cal dir-ho— fet d'amor i d'innocència, el qual contrastarà amb el contrapunt que és l'epíleg («Tela o pàgina en negre»), on dóna

1. Edicions 62. L'Escorpí, 145. Barcelona, 1981.

«Consells a un infant que creix» i l'adverteix del món hostil, dur, absurd on es desenvoluparà la seva vida, més enllà del cercle de protecció que són les mateixes paraules. Se serveix, per a fer-ho, de la visió amarga, distòpica, irònica que emprà Brecht, o Fried i Benn —als quals cita. L'altre poema de l'epileg («per Nathalie, per a Nathalie») retorna l'esperança, limitada, però, al món residual de «la casa del vers»: «En el traç rodó de les lletres / i en la línia corbada del teu ventre» són els indrets per on oscil·len els poemes i, doncs, els seus afanys materialitzats en la seva filla «riallera... com l'ombra d'un poema petit i fugisser».

Enmig, les tres parts del llibre, dites «galeries». La primera —a parer meu, la més interessant— s'obre amb una «Sexual performance», poema escrit a quatre mans, amb Nathalie, en el qual «l'home que forada la dona... planta un arbre en el cel». Origen de la nova vida, origen, també, del llibre. Més endavant, el poeta, travestit de modern Galvany, corre devers l'amada —no pas per entre predis artúrics sinó per una autopista— i es promet que «abans que el sol / arribaré a escalfar-te». És el «Lai de l'A1».

El darrer poema d'aquesta part, escrit a sis mans, —Foix, Girondo i Saia—, és l'expressió de la total llibertat de les paraules, una paròdia del dir poètic: el signe contra el símbol. Un dels més interessants poemes de la nostra poesia darrera.

Entre la segona i la tercera parts no sembla haver-hi cap dissimilitud, sinó una estricta continuïtat: descriure la vida plaent, quotidiana, el creixement de l'infant. Aquí és on més ús es fa del recurs popularista —recreant-lo meravellosament, com per exemple a «Poema per fer riure un infant de dos anys».

Quan Stendhal va publicar «La Chartreuse...», Balzac el va escriure per dir-li: «Il ne faut jamais retarder de faire plaisir à ceux qui nous ont donné du plaisir». Josep Maria Sala amb aquest llibre ens retorna el plaer de la poesia, ens apropa a una realitat per mitjà d'una transrealitat molt elaborada.

I, doncs, bé calia dir-ho.

ANTONI CLAPÉS